

INDYWIDUALNY PROGRAM WSPARCIA DZIECKA O SPECJALNYCH POTRZEBACH – ETAPY I ZAŁOŻENIA

1. **Analiza potrzeb dziecka** – powinna wskazywać konkretne sytuacje, w których dziecko potrzebuje dodatkowego wsparcia osobowego lub organizacyjnego. Podstawą powinny być informacje otrzymane od rodziców przy zapisie dziecka lub w trakcie pobytu dziecka, kiedy monitorowanie rozwoju wskazuje na niepokojące objawy lub zachowania. Można wykorzystać dane z ankiety oraz dodatkową dokumentację od specjalistów przekazaną przez rodziców.

Trudności, których najczęściej doświadczają dzieci o specjalnych potrzebach w grupie rówieśniczej:

- **przebodźcowanie dźwiękowe** – zachowania, które o tym świadczą, to: pobudzenie, nadruchliwość, niepokój, krzykliwość, płaczliwość, zatykanie uszu, wydawanie głośnych dźwięków, żeby zagłuszyć chaos dźwiękowy z zewnątrz,
- **przebodźcowanie wzrokowe** – zachowania, które o tym świadczą, to: rozkojarzenie, przerzutność uwagi, pobudzenie, trudności w koncentracji,
- **specyficzne potrzeby sensoryczne** – dzieci z niepełnosprawnością zazwyczaj mają specyficzne potrzeby w zakresie czucia własnego ciała i odbierania bodźców z otoczenia, dziecko samo prowokuje sytuacje, by zaspokoić te potrzeby, czegoś unika, coś je frustruje,
- **potrzeba mocnego docisku** – kiedy dziecko mocno przytula inne dzieci i dorosłych, kładzie się na inne dzieci, bawi się w zapasy, przepychanki, jest nadruchliwe i pobudzone,
- **potrzeba doświadczania różnych faktur i mas lub unikanie ich** – kiedy dziecko poszukuje doświadczeń dotykowych, np. bardzo długo myje ręce, nabiera dużo mydła., albo odwrotnie - unika brudzenia rąk i dotykania nieznanych faktur, złości się, gdy ma mokrą koszulkę,
- **potrzeba bezpiecznego kontaktu fizycznego** – kiedy dziecko bardzo często i nadmiernie poszukuje fizycznej bliskości z opiekunem,
- **trudności w komunikowaniu swoich potrzeb** – dziecko, które rozwija się nieharmonijnie, często nie umie określić swoich potrzeb w sposób czytelny dla innych, czasem nawet jego rodziców. Kiedy czuje dyskomfort, często wyraża go poprzez irytację, złość, agresję bądź wycofanie.
- **niepodążanie za grupą, nierozumienie kontekstu działań innych ludzi** – dzieci te często nie rozumieją kontekstu działań innych ludzi, potrzebują więcej czasu, by zaadaptować się do zmiany,

- **trudność w nawiązywaniu relacji z dziećmi, inicjowaniu i podtrzymywaniu zabawy** – dzieci te często potrzebują wyraźnej reakcji drugiej osoby, by poczuć swoje sprawstwo, dlatego często popychają, ciągną za włosy, uderzają inne dzieci, bo wtedy widzą natychmiastową reakcję, np. płacz, krzyk, złość drugiej osoby. Ta reakcja jest dla nich widoczna i zrozumiała. A często ich intencją jest po prostu nawiązanie kontaktu z drugim człowiekiem,
 - **ograniczenia motoryczne** – mogą wiązać się nie tylko z potrzebą poruszania się z pomocą innej osoby, lecz także z potrzebą dostosowania otoczenia i przedmiotów do możliwości ruchowych dziecka. Mogą być związane ze słabym napięciem mięśniowym lub/i powodować zwiększone napięcie innych grup mięśni.
2. **Ustalenie celów i zadań zarówno dla personelu, jak i rodziców** – warto ustalić jasne, osiągalne (w perspektywie kilku miesięcy) cele dla dziecka, np. poprawa interakcji społecznych lub rozwijanie określonych umiejętności oraz określenie wskaźników, po których poznamy, że cele są osiągnięte, pomaga śledzić proces rozwoju dziecka i zapewnia, że wsparcie pozostaje skoncentrowane i skuteczne.
Warto też uwzględnić zasoby organizacyjne i kadrowe oraz możliwości wprowadzenia modyfikacji do układu przestrzeni lub rozkładu dnia.
 3. **Przygotowanie bezpiecznej przestrzeni** – dostosowanie przestrzeni do potrzeb dziecka o specjalnych potrzebach może znacznie poprawić poziom i jakość jego uczestnictwa w procesie rozwoju w grupie rówieśniczej. Niektóre dzieci mogą czerpać korzyści z możliwości praktycznego doświadczalnego działania, podczas gdy inne mogą preferować ograniczoną stymulację i więcej okazji do spokojnego odpoczynku. Niektóre będą potrzebować dodatkowych sposobów nawiązywania relacji lub specjalistycznej komunikacji, inne dostosowania przestrzeni do swobodnej aktywności.
 4. **Stworzenie programu** – podstawowe zagadnienia, jakie zawiera indywidualny program wsparcia dziecka o specjalnych potrzebach:
 - 1) Zweryfikowanie problemu i związanej z nim potrzeby dziecka.
 - 2) Stan, który chcemy osiągnąć.
 - 3) Działania personelu.
 - 4) Działania rodziców.
 - 5) Notatki z monitorowania.

Indywidualny Program Wsparcia Dziecka o specjalnych potrzebach przygotowujemy jest tylko wtedy, gdy zachodzi potrzeba pomocy dziecku borykającemu się z trudnościami rozwojowymi i otoczenia wsparciem jego Rodziców.